

Retouradres: Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
De heer H.M de Jonge
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Datum
16 oktober 2018

Onderwerp
Regeling Gratis VOG
voor vrijwilligers

Uw kenmerk

Ons kenmerk
MvH/RvZ/MK/bs/
ATR0395/2018-U136

Bijlage(n)

Geachte heer De Jonge,

Op 25 september 2018 is aan ATR voor advies voorgelegd de Regeling Gratis VOG voor vrijwilligers.

Voor de aanvraag van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) moet een vergoeding van € 33,85 betaald worden.¹ Indien deze rechtstreeks elektronisch bij de minister van Justitie en Veiligheid wordt aangevraagd teneinde op vrijwillige basis te (kunnen) werken met minderjarigen of verstandelijk beperkten bedraagt de vergoeding € 0,00.² In januari 2015 zijn de Beleidsregels vergoeding VOG voor vrijwilligers van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie in werking getreden. Deze beleidsregels zien op de toepassing van de uitzonderingsbepaling voor vrijwilligers. Om als vrijwilliger de VOG kosteloos aan te vragen moeten de vrijwilligers werken voor een organisatie die als vrijwilligersorganisatie bij de minister van Justitie en Veiligheid geregistreerd is. In het Regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' is als ambitie opgenomen dat vrijwilligers die werken met mensen in een afhankelijkheidssituatie, een gratis VOG moeten kunnen aanvragen. Hiermee is beoogd het vrijwilligerswerk veiliger te maken door meer vrijwilligers in aanmerking te laten komen voor de aanvraag van een gratis VOG. De afspraak in het Regeerakkoord is aanleiding geweest voor een nieuwe regeling, die thans aan ATR voor advies is voorgelegd. Met de regeling kunnen meer organisaties hun vrijwilligers in de gelegenheid stellen om gratis een VOG aan te vragen, omdat de criteria van het nieuwe besluit ruimer zijn dan die van de oude beleidsregels.

¹ Als de aanvraag door de (toekomstige) werkgever wordt gestart via internet is de vergoeding €33,85. In alle andere gevallen bedraagt deze € 41,35)

² Art. 1, onder a ten 2E Regeling vergoeding verklaring omtrent het gedrag en gedragsverklaring aanbesteden

Contact

Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

T (070) 310 86 66
info@atr-regeldruk.nl

www.atr-regeldruk.nl

De nieuwe regeling wijkt op een aantal punten af van de huidige regeling uit 2015. Ten eerste is in de huidige regeling een VOG alleen kosteloos aan te vragen door organisaties met vrijwilligers, die werken met minderjarigen of mensen met een verstandelijke beperking. De nieuwe regeling heeft betrekking op alle organisaties met vrijwilligers, die werken met mensen in een afhankelijkheidssituatie (daartoe behoren bijvoorbeeld ook vreemdelingen). Dat betekent dat ook gewerkt kan worden met andere kwetsbare groepen. Ten tweede dient de organisatie bij de huidige regeling voor minimaal 70% uit vrijwilligers te bestaan. Met de inwerkingtreding van deze regeling wordt ook dit criterium losgelaten. De huidige beleidsregels van de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid komen te vervallen bij inwerkingtreden van de nieuwe regeling van VWS.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nut en noodzaak: is er een taak voor de overheid en is regelgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

Bevindingen

1. Onderbouwing nut en noodzaak

In de toelichting op het besluit is ingegaan op nut en noodzaak van de regeling. De beschrijving van nut en noodzaak beperkt zich tot de regeling. De gedachte achter de regeling zelf is duidelijk. Het kosteloos maken van de VOG moet ertoe leiden dat meer vrijwilligers, die binnen organisaties met kwetsbare mensen werken, over een VOG beschikken. Dat de regeling dit effect kan hebben acht het college aannemelijk, omdat gebleken is dat de prijs van de VOG in sommige gevallen een drempel is om deze aan te vragen. In de toelichting blijft onbesproken de context waarbinnen de regeling een rol moet vervullen. Het is daardoor niet duidelijk wat het achterliggend doel of de achterliggende doelen zijn. Het college vermoedt dat de gedachte is dat meer vrijwilligers met een VOG zorgen voor een veilige en risicoloze omgeving voor de groep kwetsbaren. Duidelijkheid over deze beleidsmatige context is nodig om tot een goede beoordeling van de nut en noodzaak van de regeling te komen.

1.1 Het college adviseert in de toelichting de beleidsmatige context van de regeling te schetsen, zodat nut en noodzaak van de regeling op de juiste merites zijn te beoordelen.

2. Minder belastende alternatieven

Het besluit biedt vrijwilligers(organisaties) de mogelijkheid op ruimere schaal kosteloos een VOG aan te vragen. Het verbindt een aantal voorwaarden aan de kosteloze aanvraag van een VOG. Naast de voorwaarde omtrent de rechtspersoonlijkheid van de organisatie (moet een publieke of private rechtspersoon zijn) is een eis dat de organisatie een actief en gedegen preventie- en integriteitsbeleid voert. Dat was onder de Beleidsregels van de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid overigens de eis van “een actief preventie- en integriteitsbeleid”. “Gedegen” is er in het nieuwe besluit aan toegevoegd.

De toelichting motiveert niet waarom niet gekozen is voor een kosteloze aanvraag zonder deze koppeling. Voor het achterwege laten van de koppeling – als minder belastend alternatief – is naar

de mening van het college veel te zeggen. Het stellen van de koppelingseis kan in de praktijk namelijk een nieuwe financiële drempel opwerpen voor de aanvraag van VOG's door vrijwilligers(organisaties). Het opstellen en voeren van een preventie- en integriteitsbeleid vraagt van de organisatie inzet van tijd en geld. Die inzet zal meer kosten dan het bedrag verschuldigd voor enkele VOG's. Vooral voor kleine organisaties kan deze (financiële) drempel wel eens te hoog blijken om van de regeling gebruik te maken. En daarmee schiet de regeling dan het doel in enge zin (meer vrijwilligers met een VOG) voorbij. Daarom is gewenst dat de toelichting motiveert waarom het stellen van deze eis niet achterwege kan blijven en het – ook gezien de bredere context van de regeling (zie hiervoor de opmerkingen hiervoor onder nut en noodzaak)- niet aangewezen is op andere wijze een preventie- en integriteitsbeleid bij organisaties te stimuleren.

- 2.1 Het college adviseert vanuit optiek van regeldruk de aanvraag van een gratis VOG los te koppelen van de eis van het voeren van een actief en gedegen preventie- en integriteitsbeleid.**
- 2.2 Indien het gratis maken van de VOG blijft gekoppeld aan de eis van een actief en gedegen preventie- en integriteitsbeleid, dan adviseert het college in de toelichting te motiveren waarom deze in het kader van een kosteloze aanvraag van een VOG moet worden gesteld en waarom het gratis beschikbaar stellen van een VOG als meest effectieve maatregel voor het bevorderen van een dergelijk beleid moet worden gezien.**

3. Werkbaarheid en merkbaarheid

De regeling van een aanvraag van een gratis VOG voor vrijwilligers is op zich niet nieuw. Het digitaal aanvragen door vrijwilligersorganisaties, in het kader van deze regeling, gebeurt nu al en levert in de praktijk geen problemen op. Wel treedt er een verandering op in de eisen van de regeling. Er is op dit moment al de eis dat de organisaties een actief preventie- en integriteitsbeleid voeren. Het voorgelegde besluit voegt daar aan toe dat het ook een “gedegen” beleid moet zijn. De toelichting bevat geen operationalisering van het begrip “gedegen”. De toelichting volstaat met een aantal voorbeelden waaraan kan worden gedacht bij het opstellen van een actief en gedegen beleid. Onder meer wordt genoemd de aanwijzing van een vertrouwenspersoon binnen de organisatie. Het vermeldt verder dat het beleid meer dan één element uit de opsomming van de toelichting moet bevatten, wil het als actief en gedegen worden beschouwd. Waar precies de grens ligt is niet duidelijk. Het is gewenst dat de toelichting meer duidelijkheid over deze grens biedt, zodat het organisaties meer houvast hebben bij verzoeken om als gratis-VOG-organisatie aangewezen te worden. Dat voorkomt ook onnodige kosten voor het indienen van verzoeken tot aanwijzing als gratis-VOG-organisatie. Een verduidelijking van de criteria komt de werkbaarheid van de regeling ten goede.

- 3.1 Het college adviseert in de toelichting meer houvast te bieden ten aanzien van wat onder “het voeren een gedegen en actief preventie- integriteitsbeleid” moet worden verstaan.**

4. Berekening regeldruk

De toelichting bevat een afzonderlijke regeldrukparagraaf. Daarin is vermeld dat met veel organisaties is gesproken om de regeldruk zo laag mogelijk te houden. Het vermeldt dat met heldere criteria is gewerkt. De toelichting biedt verder een beschrijving van het proces om tot een kosteloze VOG-aanvraag te komen en tot een vermelding op de lijst van gratis-VOG-organisaties. De handelingen in het proces die voor rekening van de burger/vrijwilligersorganisatie komen zijn wel genoemd, maar zijn daarin niet (afzonderlijk) als regeldruk veroorzakende handelingen herkenbaar. Bij de regeldruk opleverende handelingen gaat het overigens niet alleen om de tijd en kosten voor de additionele aanvraag van VOG's, maar ook om tijd en kosten om het actieve en gedegen preventie- en integriteitsbeleid handen en voeten te geven. Ook ontbreekt een berekening van de regeldruk uit hoofde van die handelingen. Een berekening van de additionele regeldruk voor burger en vrijwilligersorganisatie is noodzakelijk, omdat door de verruiming van de criteria het aantal gratis-VOG-organisaties en vrijwilligers zal toenemen.

4.1 Het college adviseert de regeldrukparagraaf op bovenstaande punten aan te vullen.

Dictum

Nut en noodzaak van de regeling zijn in enge zin duidelijk gemotiveerd. Echter in de toelichting ontbreekt de beleidsmatige context waarbinnen nut en noodzaak van de regeling op de juiste merites zijn te beoordelen. Er zijn minder belastende alternatieven, waaraan de toelichting geen aandacht besteedt. Ook biedt één van de criteria om als gratis-VOG-vrijwilligersorganisatie aangewezen te worden weinig houvast, hetgeen risico's voor de werkbaarheid oplevert. Tenslotte ontbreekt een beschrijving op handelingsniveau en een berekening van de omvang van de gevolgen voor de regeldruk. Daarom is het dictum:

De Regeling niet vaststellen, tenzij met de bovenstaande adviespunten rekening is gehouden.

Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en verneemt graag van u op welke wijze u met onze adviespunten rekening hebt gehouden. Het college verzoekt u het aangepaste en definitieve voorstel toe te sturen, opdat het kan beoordelen of een aanvullende zienswijze noodzakelijk is.

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris